

การประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
The Evaluation of Inclusive Schools Project at Primary level
under the Office of Basic Education Commission

วันทนี๋ บางเสน

ปรัชญาดุขฎิบัณติต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณติตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชื่นเกษม

Abstract

The objectives of this research were (1) to evaluate the context, input, process, and product of “The Inclusive Schools Project at Primary level under the Office of Basic Education Commission” and (2) to propose the information from the evaluation for planning, preparation, conduct the project and the improvement of the Inclusive Schools project. This research was evaluation research which involved evaluating the Inclusive Schools Project at Primary level under the Office of Basic Education Commission by using CIPP Model. The data sources and the key informants were divided into two categories; (1) documents data and (2) individual resources. Individual resources were inclusive schools, parents’ in-depth interviews, and focus group. To collect extensive information, this research employed three types of tools, including (1) three types of questionnaires (2) in-depth interviews questions, and (3) focus group data record. The descriptive statistics for quantitative data used in this research comprised frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. The qualitative research data was then analyzed by applying content analysis and group the same issue. The significant research findings were as follows: (1) The overview of the project evaluation was found high mean scores. (2) Context evaluation was revealed high mean scores both in overview and in each indicator. (3) Input evaluation was revealed moderate mean scores both in overview and in each indicator. (4) Process evaluation was revealed moderate mean scores. In each indicator were found high mean scores in 7 indicators, moderate mean scores in 4 indicators, low mean scores in 1 indicator. (5) Product evaluation was revealed high mean scores both in overview and in each indicator. The selected indicators that were revealed moderate and low mean scores in focus group for improvement. Input evaluation included; buildings, equipment administrative structure, budget, teachers and staff, student support service (moderate mean scores), Process evaluation included; internal quality assurance system, cooperative building, curriculum development and research study (moderate mean scores), and individual transition plan (low mean scores). There were 20 suggestions in evaluating the project comprising context evaluation (four suggestions), input evaluation (six suggestions), process evaluation (seven suggestions), and product evaluation (three suggestions). The evaluation information and those suggestions should be utilized for planning, preparation, developing and improving this project.

Keywords : Project Evaluation, Inclusive Schools, CIPP Model

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตการดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบ การเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) นำสารสนเทศจากการประเมินมาจัดทำเป็น ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผน การเตรียมความพร้อม การดำเนินงานและการปรับปรุงการดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงประเมิน โดยใช้โมเดล CIPP ของ Stufflebeam (2004) เป็นกรอบในการประเมินโครงการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน แหล่งข้อมูลในการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร และ (2) แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ผู้ให้ข้อมูลคือโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ (1) แบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ (2) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และ (3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา และการจัดกลุ่มตามประเด็นที่ศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบพบว่า ด้านบริบทมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทั้ง ในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้ (3) ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้ (4) ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผลการประเมินแต่ละตัวบ่งชี้ พบว่ามีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง 4 ตัวบ่งชี้ มีผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย 1 ตัวบ่งชี้ (5) ด้านผลผลิตมีผลการประเมิน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้ สำหรับตัวบ่งชี้ที่นำมาพิจารณาในการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น คือตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้าตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ระบบ/โครงสร้างการบริหารจัดการ เรียนรวม งบประมาณ ครูและบุคลากร ศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ ด้านกระบวนการตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การสร้างความร่วมมือในการพัฒนา การจัดการเรียนรวม การพัฒนา หลักสูตรสำหรับการเรียนรวม และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับน้อยมี 1 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารจัดการเรียนรวมด้านแผนการเปลี่ยนผ่าน ได้ข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ด้านบริบท จำนวน 4 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 6 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 7 ข้อ และด้านผลผลิต จำนวน 3 ข้อ โดยสารสนเทศและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินควรนำไป ใช้ประโยชน์ ในการวางแผน การเตรียมความพร้อม การดำเนินงานและการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ โรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม โมเดล CIPP

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม เป็นโครงการที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสำนักบริหาร งานการศึกษาพิเศษจัดให้มีโครงการขึ้น และกำหนดกรอบการ ดำเนินการของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมเพื่อพัฒนานักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับสิทธิและ ได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเสมอภาค มีการบริหารจัดการ ที่เหมาะสมในโรงเรียนและในห้องเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับ ประโยชน์โดยยึดหลักปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน (Inclusion)

สามารถเรียนรวมกันได้โดยไม่แบ่งแยกและไม่เลือกปฏิบัติ โดยเน้นให้มีการบริการสนับสนุนต่างๆ ในกระบวนการเรียน การสอน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเพิ่มทางเลือก ให้หลากหลายในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และ ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษบริเวณใกล้เคียง โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คัดเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีอยู่จำนวน 5,014 โรงเรียนทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2555: 3) เข้าร่วมโครงการเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2556

และเพิ่มเติมในปีการศึกษา 2557 รวมทั้งสิ้น 1,238 โรงเรียน เป็นโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ในระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามีจำนวน 905 โรงเรียนครอบคลุมทุก อำเภอทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2558 : 2) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาให้เป็น ศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ (Student support services: SSS) หรือ Support Unit

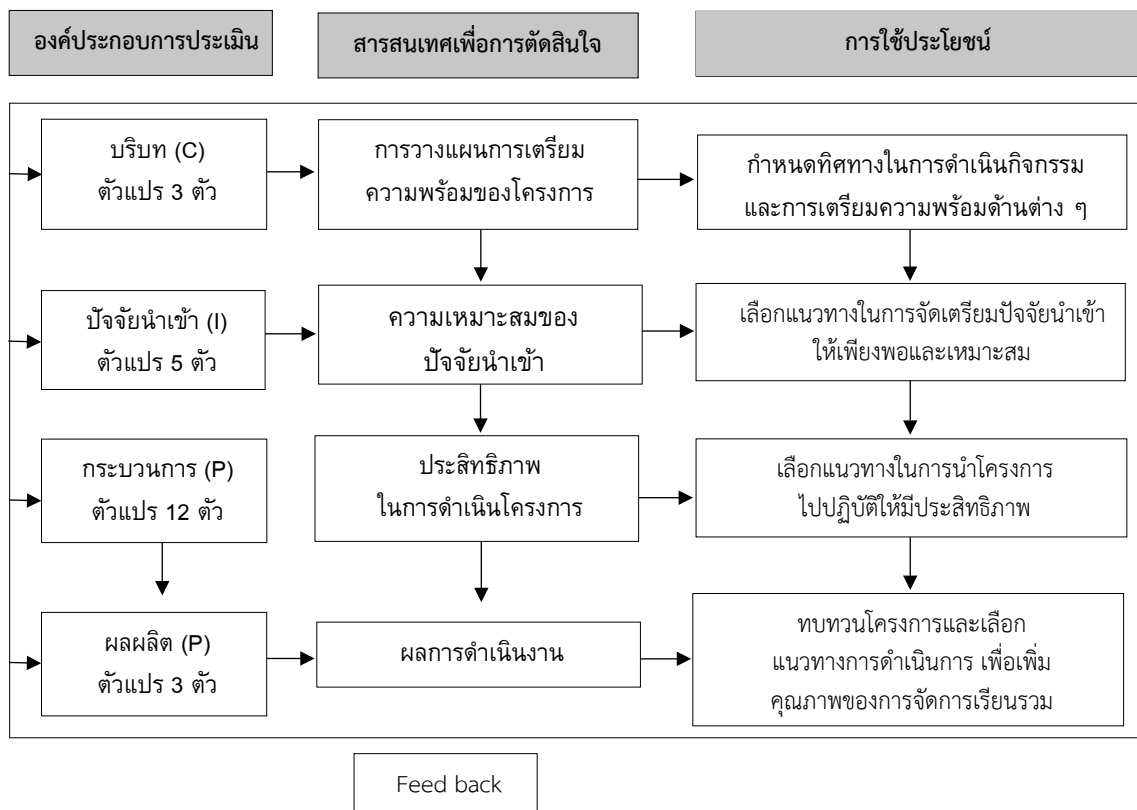
จากการทบทวนวรรณกรรมและจากการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผู้วิจัยพบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการหลายปัจจัย และจากการ ที่โครงการดำเนินการมาแล้ว 3 ปีการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีแนวคิด ที่จะประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม และจากการ สังเคราะห์โมเดลการประเมินของนักวิชาการทางด้านการประเมิน โครงการ พบว่าโมเดล CIPP ของ Stufflebeam (2004) มีความ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบ การเรียนรวม เนื่องจากเป็นโมเดลที่ครอบคลุมองค์ประกอบของ การประเมินที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท (Context : C) ปัจจัยนำเข้า (Input : I)

กระบวนการ (Process : P) และผลผลิต (Product : P) และเมื่อ ประเมินโครงการแล้ว มีการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ใน การพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่อไป จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการจัดการ เรียนรวม ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง หรือพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต การดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำสารสนเทศจากการประเมินมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผน การเตรียมความพร้อม การดำเนินงาน และการปรับปรุงการดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงประเมิน (Evaluation research) โดยใช้โมเดล CIPP และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมผสานระหว่างข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เป้าหมายของการประเมิน การวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

2. แหล่งข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารในการประเมิน และหน่วยให้ข้อมูล ในการประเมินสำหรับแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ผู้วิจัยทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหาสาระแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ การศึกษาพิเศษ และการเรียนร่วม การเรียนรวมทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ประกอบของการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบ การเรียนรวม 4 ด้าน จำนวน 23 ตัวแปร ดังนี้ (1) ด้านบริบท 3 ตัวแปร (2) ด้านปัจจัยนำเข้า 5 ตัวแปร (3) ด้านกระบวนการดำเนินงาน 12 ตัวแปร และ (4) ด้านผลผลิต 3 ตัวแปร

3. ประชากร หน่วยให้ข้อมูลในการประเมิน คือ โรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม จำนวน 905 โรงเรียน วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายชั้นตอน (Stratified Random Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 238 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลระดับโรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นเรียนรวม จำนวน 1 คน และครูผู้สอนชั้นเรียนรวม จำนวน 1 คน ส่วนแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลมาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มประกอบด้วยผู้แทนสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษด้านนโยบาย จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน นักวิชาการทางด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จำนวน 1 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 9 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 3 ฉบับ โดยพิจารณาตามประเภทของผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน ประกอบด้วย

(1) เครื่องมือฉบับที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีจำนวน 3 ชุด ตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูล แต่ละชุดประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะ

ของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ (ตัวแปร) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นเพื่อประเมินโครงการด้านผลผลิต จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่มีการปฏิบัติ และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมทั้ง 4 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด

(2) เครื่องมือฉบับที่ 2 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สำหรับสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง และข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน จำนวน 7 ข้อ และตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง จำนวน 15 ข้อ

(3) เครื่องมือฉบับที่ 3 ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยประเด็นการสนทนากลุ่มด้านบริบท จำนวน 2 ประเด็น ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 3 ประเด็น ด้านกระบวนการ จำนวน 3 ประเด็น และด้านผลผลิต จำนวน 2 ประเด็น มาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผน การเตรียมความพร้อม การดำเนินงาน และการปรับปรุงการดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถาม ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และจัดส่งกลับภายในเวลาที่กำหนด สัมภาษณ์ผู้ปกครอง และจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (SPSS for Windows) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการจัดกลุ่มตามประเด็นที่ต้องการศึกษา (Qualitative themes)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมพบว่า ในภาพรวมทั้งโครงการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านบริบทมีผลการประเมินทั้งในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า

มีผลการประเมินทั้งในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการมีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการประเมินในรายตัวบ่งชี้พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 7 ตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ตัวบ่งชี้ และอยู่ในระดับน้อย 1 ตัวบ่งชี้ และด้านผลผลิต มีผลการประเมินทั้งในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน	
		ค่าเฉลี่ย	ระดับ
บริบท	1. วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ	3.79	มาก
	2. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ	3.58	มาก
	3. การเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินโครงการ	3.64	มาก
	รวมด้านบริบท	3.67	มาก
ปัจจัยนำเข้า	1. ระบบ/โครงสร้างการบริหารจัดการเรียนรวม	3.39	ปานกลาง
	2. บุคลากร	3.07	ปานกลาง
	3. งบประมาณ	3.34	ปานกลาง
	4. อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์	3.46	ปานกลาง
	5. ศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ (SSS)	3.08	ปานกลาง
	รวมด้านปัจจัยนำเข้า	3.27	ปานกลาง
กระบวนการ	1. การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)	3.82	มาก
	2. การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้การบริหารจัดการตามโครงสร้าง SEAT	3.75	มาก
	3. การพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเรียนรวม	2.98	ปานกลาง
	4. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	3.72	มาก
	5. การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	3.73	มาก
	6. กระบวนการจัดการเรียนรู้	3.81	มาก
	7. กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.63	มาก
	8. ระบบการนิเทศ ติดตามประเมินผลโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม	3.59	มาก
	9. การวิจัยการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน	2.74	ปานกลาง
	10. การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรวม	3.06	ปานกลาง
	11. การบริหารจัดการเรียนรวมด้านแผนการเปลี่ยนผ่าน (ITP)	2.34	น้อย
	12. การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	3.38	ปานกลาง
รวมด้านกระบวนการ	3.39	ปานกลาง	
ผลผลิต	1. คุณภาพของการได้รับบริการเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.05	มาก
	2. คุณภาพของการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.17	มาก
	3. คุณภาพของการจัดการเรียนรวม	4.27	มาก
	รวมด้านผลผลิต	4.16	มาก
	รวมทั้งหมด	3.62	มาก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผน การเตรียมความพร้อม การดำเนินงาน และการปรับปรุงการดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

2.1 ด้านบริบท (Context)

(1) โรงเรียนต้นแบบเรียนรวมจะต้องกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนพัฒนาการจัดการเรียนรวมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรวมโดยการมีส่วนร่วมของ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน โดยมีแผนงาน โครงการต่อเนื่องที่แน่นอนรองรับ และบรรจุเป็นแผนปฏิบัติการของโรงเรียน

(2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเสริมโครงการใหม่ๆ เช่น เทคนิคด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้กับบุคลากร การทำวิจัย เป็นต้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม

(3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดประชุมชี้แจงผู้บริหารและครูในปีการศึกษาใหม่เป็นประจำทุกปี เนื่องจากบางโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและครู

(4) โรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปที่เข้าเรียนในปีการศึกษาใหม่เป็นประจำทุกปี รูปแบบการประชุมอาจจัดประชุมร่วมกัน หรือชี้แจงผู้ปกครองเป็นรายบุคคล และอาจให้ครูที่ผู้ปกครองนับถือมีความเชื่อถือ พูดคุยชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบ

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

(1) การผลิตครูการศึกษาพิเศษ ปัจจุบันครูการศึกษาพิเศษที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษมีน้อย เนื่องจากสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูทางด้านการศึกษาพิเศษลดลง จากการยุบเลิกหลักสูตรการผลิตครูทางด้านการศึกษาพิเศษไปหลายแห่ง สาเหตุจากการกำหนดมาตรฐานด้านอาจารย์ประจำหลักสูตร ทำให้ขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษ และผู้สำเร็จการศึกษาบางส่วนไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นครูการศึกษาพิเศษ เช่น ประกอบอาชีพอื่น รับผิดชอบสอนวิชาอื่น บรรจุเป็นครูโรงเรียนที่ไม่จัดการศึกษาพิเศษ ศึกษาต่อสาขาอื่น สำหรับการจัดการศึกษาพิเศษทั้งโรงเรียนจัดการเรียนรวม และการจัดการเรียนรวมซึ่งควรจะมีครูการศึกษาพิเศษอย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน แต่สภาพปัจจุบันมีโรงเรียนจัดการเรียนรวม และเรียนรวมอีกมากที่ไม่มีครูการศึกษาพิเศษประจำโรงเรียน ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหามีดังนี้

(1.1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมหลักสูตรครูการศึกษาพิเศษ (หลักสูตร 200 ชั่วโมง) ให้ได้อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน

(1.2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำความเข้าใจในการผลิตครูการศึกษาพิเศษ กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อม และสร้างแรงจูงใจให้เข้าศึกษาทางด้านนี้

(2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดสรรอัตราจ้างครูที่เลี้ยงให้โรงเรียนอย่างเพียงพอต่อการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

(3) โรงเรียนและต้นสังกัดจัดประชุมชี้แจงครูและบุคลากรทั้งโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวม รวมทั้งการอบรมให้ความรู้ในการดูแลและพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างสม่ำเสมอ

(4) การจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเพื่อจัดการเรียนรวม ควรจัดสรรเพิ่มขึ้นมากกว่าโรงเรียนปกติ และควรจัดสรรให้หน่วยงานต่างๆ ตามภารกิจ เช่น จัดสรรให้โรงเรียนพัฒนาตามโครงการที่เสนอไป เพื่อการจัดซื้อ/พัฒนาสื่อ พัฒนาคู เป็นต้น จัดสรรงบประมาณให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับการนิเทศติดตามประเมินผล การพัฒนาองค์ความรู้ของนักสหวิทยาการ ตามที่โรงเรียนต้องการ เป็นต้น

(5) โรงเรียนสร้างความร่วมมือ หรือแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานทางการศึกษา หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อขอจัดสรรงบประมาณสำหรับจ้างครูที่เลี้ยง และการพัฒนาคูและบุคลากรของโรงเรียน

(6) โรงเรียนประสานความร่วมมือกับนักวิชาชีพต่างๆ เพื่อสนับสนุนทางด้านวิชาการแก่ครูและบุคลากร และพัฒนาทักษะพัฒนาการนักเรียน เช่น นักกิจกรรมบำบัด นักอาชีวบำบัด นักแก้ไขการพูด แพทย์หรือพยาบาลสำหรับการตรวจ คัดกรอง เป็นต้น โดยการประสานจัดตารางเวลาในการมาให้บริการที่ศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษเป็นประจำ

2.3 ด้านกระบวนการ (Process)

(1) โรงเรียนต้องปรับหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

(2) โรงเรียนและต้นสังกัดจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรในการปรับหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเรียนรวมให้ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับตัวนักเรียน รวมทั้งอบรมพัฒนาคูประจำชั้น และครูผู้สอนชั้นเรียนรวมให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย สามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

(3) โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองนักเรียน ให้ความรู้ผู้ปกครองในการสร้างความเข้าใจและ

การยอมรับความบกพร่องของนักเรียน เพื่อช่วยในการดูแลนักเรียน ให้ได้รับการพัฒนาทักษะพัฒนาการ และทักษะชีวิต

(4) โรงเรียนควรจัดทำแผนการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวม เพื่อให้ความร่วมมือและสนับสนุนโครงการด้านต่างๆ

(5) โรงเรียนต้องจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านอย่างเป็นระบบ ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ไปสู่การศึกษาในระดับขั้นที่สูงขึ้น ทั้งในโรงเรียนเดียวกันและส่งต่อไปยังโรงเรียนอื่น ให้การสนับสนุนให้นักเรียนเรียนต่อในขั้นที่สูงขึ้น หรือได้รับการส่งต่อโดยการฝึกอาชีพ

(6) หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมาช่วยโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาการด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และช่วยเหลือตนเองได้

(7) จัดอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้กับครูประจำชั้น และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถคัดกรองเด็กได้ถูกต้อง

2.4 ด้านผลผลิต (Product)

(1) โรงเรียนควรจัดระบบและกระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่บกพร่องไม่สามารถศึกษาต่อได้ ให้ตรงตามศักยภาพนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้และให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

(2) โรงเรียนควรจัดระบบและกระบวนการให้การสนับสนุนนักเรียนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

(3) โรงเรียนควรจัดระบบและกระบวนการในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนในการรับนักเรียน เพื่อเข้าสู่อาชีพที่สามารถปฏิบัติได้ ตามความถนัดและตามความสามารถของนักเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวมีประเด็นที่สำคัญ นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. **ด้านบริบท** พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากถึงในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ คือโรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการจัดการเรียนรวมที่ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา และ

สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งผลการประเมินสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ที่กล่าวว่าโรงเรียนได้ดำเนินการตามกรอบปรัชญาและนโยบายการจัดการเรียนรวมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนพัฒนาการจัดการเรียนรวมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรวมโดยการมีส่วนร่วมของครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน และสอดคล้องกับปัญหา เจื้อจันทร์ อุษา คงทอง และชาติรี เกิดธรรม (2552) ที่กล่าวว่าเป็นความเหมาะสมของบริบทที่เป็นองค์ประกอบหลักที่สนองต่อความสำเร็จและโอกาสที่จะทำให้โครงการเกิดสัมฤทธิ์ผลในเบื้องต้น และตัวบ่งชี้การเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินโครงการ โดยโรงเรียนจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจและให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวม และมีการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอก ได้แก่ ครู บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสาธารณชน จะส่งผลให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Proyer, M. & Sriwanyong, S. (2013) ที่กล่าวว่าการสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารโรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม รวมทั้งการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวมจะทำให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. **ด้านปัจจัยนำเข้า** พบว่ามีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายตัวบ่งชี้ โดยการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์มีผลการประเมินสูงที่สุด และตัวบ่งชี้บุคลากรมีผลการประเมินต่ำที่สุด ผลการประเมินเป็นดังนี้ เพราะโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดแคลนทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าของโครงการโดยเฉพาะ ครูการศึกษาพิเศษ เนื่องจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนรวมจะต้องมีครูการศึกษาพิเศษมาพัฒนา และมีครูพี่เลี้ยงคอยสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุปัญหาพบว่า ส่วนใหญ่จะมีปัญหาทางด้านปัจจัยนำเข้าโดยเฉพาะปัญหาครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการจัดประชุมสนทนากลุ่มที่พบว่า ปัญหาการขาดครูการศึกษาพิเศษ ครู มีภาระงานมาก และครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนรวม และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ปาไพโร (2557) กล่าวว่า การเตรียมครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษาพิเศษ ยังดำเนินการได้ไม่เพียง

พอกับความต้องการในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน ทั้งยังมีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้าน และผู้บริหารมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนร่วมน้อย ทำให้การบริหารจัดการไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ สรุศักดิ์ เรืองงาม (2555) ที่พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการเรียนร่วมนักเรียนที่พบมากที่สุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากร ซึ่งโรงเรียนไม่มีอัตราครูการศึกษาพิเศษที่รองรับอัตราการศึกษาพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มากขึ้น และสอดคล้องกับ สายวสันต์ นิมาพร (2554) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในความรับผิดชอบจำนวนมาก ทำให้ต้องให้การสนับสนุนให้การช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนเพิ่มเติมนอกเหนือจากภาระงานสอน และครูมีภาระงานสอนปกติมากอยู่แล้วทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และสอดคล้องกับ อัจฉริยา กุดหอม (2550) ที่กล่าวว่า (1) ครูมีภาระงานมากเกินไป โรงเรียนมอบหมายให้ครูรับผิดชอบงานสอนและงานอื่นๆ ของโรงเรียนที่นอกเหนือจากการสอน ซึ่งมีผลทำให้ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพ (2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษมีจำนวนไม่เพียงพอ การหาบุคลากรที่จบการศึกษาทางการศึกษาพิเศษโดยตรงยาก จึงทำให้ครูการศึกษาพิเศษมีน้อย และครูผู้สอนในชั้นเรียนร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการอบรมการศึกษาพิเศษ ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในการจัดการเรียนร่วมนักเรียนที่มีความต้องการและความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพเท่าที่ควร และสอดคล้องกับ Proyer & Sriwanyong (2013) ที่รายงานว่า องค์ประกอบด้านที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาประกอบด้วย (1) ด้านครู ได้แก่ ค่าตอบแทนครู ครูได้รับค่าตอบแทนน้อย ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ครูขาดความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ และด้านการจัดการเรียนร่วมนักเรียน บุคลากรทางด้านการศึกษาไม่เพียงพอ อัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่มากเกินไปไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (2) ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญ แหล่งทรัพยากร สื่อ อุปกรณ์ ความรู้ในการใช้สื่อการเรียนการสอน และอุปสรรคในการเข้าถึงสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา

3. ด้านกระบวนการ พบว่า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละตัวบ่งชี้พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ตัวบ่งชี้การบริหารจัดการเรียนร่วมนักเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในประเด็นผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ มีระบบการบริหารจัดการเรียนร่วมนักเรียน มีแผนพัฒนา

คุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษตามบริบทของสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามและประเมินผล และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมนักเรียน มีผลการประเมินสูง รองลงมาคือตัวบ่งชี้กระบวนการจัดการเรียนร่วมนักเรียน ในประเด็นครูจัดการเรียนร่วมนักเรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสม นำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งาน การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดทา/จัดทำและใช้สื่อ นวัตกรรม เทคนิคการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งให้บริการการสอนเสริมที่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนพิเศษแต่ละคน ตัวบ่งชี้การบริหารจัดการเรียนร่วมนักเรียนโดยใช้การบริหารจัดการตามโครงสร้าง SEAT ในประเด็นโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม มีการจัดกิจกรรมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และมีการใช้สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนร่วมนักเรียน ตัวบ่งชี้การจัดทาแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ในประเด็นครูผู้สอนจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยมีองค์ประกอบตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดจุดประสงค์ย่อยที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเป้าหมายระยะยาวที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และมีการบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง ตัวบ่งชี้การจัดทาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ในประเด็นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดทาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนโดยมีกระบวนการจัดทำ และมีองค์ประกอบตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มีการประเมิน ทบทวน ปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดทารายงานผลการจัดการศึกษา และจัดทำรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ตัวบ่งชี้กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนร่วมนักเรียน ในประเด็นครูวัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้เครื่องมือ/วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ครบคลุมตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และสอดคล้องกับสภาพของนักเรียนเฉพาะบุคคล ใช้วิธีการทดสอบและแบบทดสอบสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่แตกต่างจากนักเรียนทั่วไป และมีการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้านการวัดและประเมินผลการเรียนสอดคล้องกับนักเรียนเฉพาะบุคคลตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล และตัวบ่งชี้ระบบการนิเทศ

กำกับ ติดตามประเมินผลโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ในประเด็นโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ และมีการดำเนินงาน ตามกระบวนการวงจรคุณภาพ (PDCA) ผลการประเมินนี้สอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ที่กล่าวว่า ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถจัดการศึกษาให้ นักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักการ บริหารงานด้านการจัดการเรียนรวมแบบมีส่วนร่วม (ตามโครงสร้าง SEAT Framework และ SBM) สนับสนุนส่งเสริมให้ครูเข้ารับ การอบรมด้านการศึกษาพิเศษ และมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ มีกระบวนการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างครบถ้วน มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่สูงขึ้น ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนรวมจนเป็นครูต้นแบบได้ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถจัดหา หรือสามารถผลิตเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการ ศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนเฉพาะบุคคล ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรวม ตัวบ่งชี้การพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเรียนรวม และตัวบ่งชี้การวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมศักดิ์ ปาไพโร (2557) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษยังมีน้อย การปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียน การสอนและการพัฒนาศักยภาพนักเรียนเป็นเฉพาะบุคคลยังมีน้อย และสอดคล้องกับ อุไรวรรณ ทานนท์ (2556) ที่พบว่าด้านการ บริหารหลักสูตรโรงเรียนควรสร้างหลักสูตรให้กับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษขั้นใหม่เพราะหลักสูตรที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก กลุ่มนี้ สำหรับตัวบ่งชี้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของจรุช พะยอมแย้ม (2553) ที่พบว่าด้านเครือข่าย ความร่วมมือโรงเรียนยังขาดการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน หรือระหว่างองค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรวมยังมีน้อย ทำให้การจัดการเรียนรวมยังไม่ประสบ ผลเท่าที่ควร

ตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรวมด้านแผนการ เปลี่ยนผ่าน ในประเด็นโรงเรียนมีแผนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล ทั้งระหว่างชั้นเรียน ระหว่างโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หรืองานอาชีพ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัวมีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่าน และมีการเตรียมความ พร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสำหรับเปลี่ยนผ่าน มีผลการ ประเมินต่ำที่สุด อยู่ในระดับน้อย ผลการประเมินนี้สอดคล้องกับ บุญเกิด วิเศษรินทอง และคณะ (2552) ที่กล่าวว่าการเรียนต่อของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นที่สูงขึ้นมีปัญหา ครูผู้สอน มุ่งเน้นการเรียนการสอนให้กับนักเรียนทั่วไปมากกว่าที่จะให้ความ สนใจกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษถูกมองว่าทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในภาพ รวมต่ำ ทำให้โรงเรียนไม่ยอมรับนักเรียนประเภทนี้เข้าเรียน และ สอดคล้องกับสุรศักดิ์ เรืองงาม (2555) ที่พบว่า ปัญหาการบริหาร การเรียนรวมที่พบมากที่สุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียน และบุคลากร ซึ่งโรงเรียนบางแห่งปฏิเสธการรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเข้าเรียน เหตุผลคือโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเต็ม จำนวนตามมาตรฐานที่กำหนดไม่สามารถรับได้ โรงเรียนไม่มีอัตรา ครูการศึกษาพิเศษที่รองรับอัตราการเติบโตต่อนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษที่มากขึ้น และโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการ จัดการเรียนรวม

4. ด้านผลผลิต พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม และรายตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้คุณภาพของการจัด การเรียนรวมมีผลการประเมินสูงสุด และตัวบ่งชี้คุณภาพของการได้ รับบริการเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีผลการ ประเมินต่ำสุด สอดคล้องกับ จินดาวรรณ ประยูรรัตน์ (2556) ที่ทำการประเมินโครงการของโรงเรียนพบว่า ด้านผลผลิตโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เข้าเรียน ร่วมกับนักเรียนทั่วไปตามความสามารถและความแตกต่างระหว่าง บุคคล นักเรียนที่มีความบกพร่องมีพัฒนาการด้านวิชาการ อารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเองที่ดีขึ้น นักเรียนที่มีความบกพร่อง ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคล และผู้ปกครองพึงพอใจในผลการเรียนตามแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล และสอดคล้องกับ เบญจรงค์ ทองอ่อน (2556) ที่ทำการประเมินโครงการในโรงเรียนพบว่า ผลการดำเนินงานด้าน การบรรลุวัตถุประสงค์ หรือผลผลิตด้านคุณภาพของการจัดการ ศึกษาสำหรับนักเรียนเรียนรวม ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผลที่เกิดขึ้นกับครู และผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนตามความคิดเห็น ของครูและบุคลากร นักเรียนที่เรียนรวม นักเรียนทั่วไป และ ผู้ปกครองนักเรียนเรียนรวม โดยรวมให้ความคิดเห็นว่า ผลผลิต ของโครงการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ด้านปัจจัยนำเข้ามีผลการประเมินในระดับปานกลาง ต้นสังกัดจึงควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ปัจจัยนำเข้า เพื่อให้การจัดการเรียนรวมทุกโรงเรียนให้ได้มาตรฐานหรือใกล้เคียงกันและมีคุณภาพมากที่สุด วางระบบวิธีการจัดระบบ/โครงสร้างการบริหารการจัดการเรียนรวม การเตรียมความพร้อมบุคลากรทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ การสร้างเจตคติ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องทักษะในการจัดการเรียนรวมแก่บุคลากร การพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในแต่ละแห่ง การวางแผนการใช้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด และศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษที่ครบวงจร เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรปรับบทบาทจากการกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณให้เป็นการต่อเนื่องทุกปี ให้เป็นลักษณะการใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้โรงเรียนสำรวจและกำหนดโครงการจากความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีแตกต่างกันทุกปี และจัดสรรงบประมาณตามที่โรงเรียนต้องการ

1.3 การดำเนินงานจัดการเรียนรวมของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและด้านทักษะการปฏิบัติงาน ต้นสังกัดจึงควรเพิ่มบุคลากรในการปฏิบัติงาน และมีการพัฒนาทักษะให้บุคลากรอย่างต่อเนื่องทุกปี หรือเป็นลักษณะจิตอาสาสมัคร (Volunteer)

1.4 ควรกำหนดวาระปฏิบัติ (Agenda) ในการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาหรือแผนการจัดช่วงเชื่อมต่อ (Transition Plan) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในวาระแห่งชาติ เพื่อผลักดันเกี่ยวกับความเสมอภาค และเป็นธรรมทางการศึกษา ซึ่งการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินที่มีผลการประเมินระดับน้อยในการศึกษาครั้งนี้

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวงศึกษาธิการควรมีการประสานเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานส่วนภูมิภาคทุกระดับที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงองค์ประกอบแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้าน

ผลผลิต เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาและปัญหาอุปสรรคของโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงโครงการให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาตัวบ่งชี้เพิ่มเติมที่อาจส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการทำงาน โดยนำตัวบ่งชี้อื่นที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้มาศึกษาเพิ่มเติม เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประสิทธิภาพในการเป็นผู้บริหาร ด้านสภาพการทำงาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งจะเพิ่มพูนความรู้อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาการทำงานของบุคลากรในองค์การให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยแบบต่อเนื่องในการดำเนินโครงการดังกล่าว เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และการประเมินผลโครงการสำหรับเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเฉพาะกลุ่ม เช่น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2.5 ควรมีการศึกษาในทุกระดับการศึกษา เช่น การศึกษาระดับปฐมวัย ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้ครบในทุกระดับการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จินดาวรรณ ประยูรรัตน์. (2556). รายงานการประเมิน โครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3). สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2558. จาก <http://www.kroobannok.com/u25349.info>

บุญเกิด วิเศษรินทร์ และคณะ. (2552). “ปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1”. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ปีที่ 3, ฉบับที่ 3: 143-154.

เบญจรงค์ ทองอ่อน. (2556). รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรวม. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2558. จาก http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=113494&bcid_id=16

ปัญญา เจือจันทร์ อุษา คงทอง และชาติรี เกิดธรรม. (2552). “การประเมินโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สังกัดสำนักงานเขต

- พื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2”. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 3, ฉบับที่ 2 : 75-89
- จรเชช พยอมแย้ม. (2553). “การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ ป่าไพร. (2557). การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติตามทฤษฎีเชิงระบบโดยใช้เทคนิค 4 G – MOPS. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2558. จาก www.edunayok.org/vichakan/o-child/OBEC%20AWARDS.docx
- สายสัมพันธ์ นิมาพร. (2554). “การจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558) **โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมและเรียนรวม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2557). **แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2555). **แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555- 2559) ของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุรศักดิ์ เรืองงาม. (2555). “การศึกษาการบริหารการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำสังกัดกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉริยา กุดหอม. (2550). “การศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม : การวิจัยพหุกรณีศึกษา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ ทานนท์. (2556). “การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Proyer, M. & Sriwanyong, S. (2013). “International Perspectives on Barriers for Children with Disabilities Educational Environments in Greater Bangkok”. *Journal of Research and Development in Special Education*. Year 2 Volume 1 January-June 2013: 46-49
- Stufflebeam, D, L. (2004). *The 21st Century CIPP model*. London: SAGE.